

Mozsár Eszter

MÉSZI 60

Játék a fényekkel, pillanatokkal, ötletekkel

Hatvan esztendő, abból negyvenöt alkotói év. Mészáros T. László fotóriporternek szeptember 19-én, a Kulturális Örökség Napján nyílt életmű-kiállítása a Balatoni Múzeumban. Nehéz összegezni az elmúlt évek termését, ám megpróbáltuk, néha csapongva az emlékek szövevényes hálójában. Az olvasók engedjék meg a tegeződést, húsz évvel ezelőtt ugyanis asszisztenseként dolgoztam Mészinél, akkor indította stúdióját Zalaegerszeg belvárosában.

Ha végignézzük a tárlatot, mindenből egy kevés. Fényképek, fotók, videók az animációs filmekről, játékok, kiadványok. Ha gondolatban a középkorba ugranánk, polihisztor lehettél volna akkoriban.

Nem jársz messze az igazságtól, gimnazista korom óta példaképem Leonardo da Vinci. Persze én nem érek fel hozzá, ám tudós, korát megelőző kutatásai, mindent fürkésző szelleme ámulatba ejtett. Volt egy személyes mentorom, akinek tulajdonképpen kreatív pályám indulását köszönhetem. Ő az egervári plébános, Lamatsch Endre. Megszerettette velem a sakkot, ami máig kedvenc időtöltésem. Róbert és Tamás fiamat sakkversenyekre vittem. Tomi hatszor szerzett ezüstérmet országos bajnokságon és csapatban Európa-bajnok lett. A sakkban elsajátított logikus gondolkodás nagyon jól hasznosítható az életben, a problémamegoldás során.

MÉSZÁROS T. LÁSZLÓ: Születés

Ugyanúgy kockáztatni kell és előre tervezni. Vagyis a lehetetlent valóra váltani. Ez ugyan csak igaz a fotózás során. Visszakanyarodva a plébánoshoz, ezen kívül pingpongoztunk, kártyáztunk, ministrálás után sokat beszélgettünk. Titokban többször beindítottam a templom orgonáját, még zenét is szereztem. Érdeklődő voltam. Édesapám ötéves koromban megtanított írni, olvasni, számolni. Sok idő jutott így minden más tevékenységre, a világ felfedezésére. Általános iskolában pálcika emberkéket rajzolgattam osztálytársaim tankönyveibe, s a lapok pörgetésével egy rajzfilm kerekedett. Hetvenkét darabos színes ceruza készlettel büszkélkedtem akkoriban, amikor a többség hatosat használt. Nem felejttem, amikor első osztályos tanítóm azt hitte, hogy apám rajzolta az egyik iskolai feladatot helyettem. Az Iciripiciri című mesét illusztráltam. A Zrínyi gimnáziumban Borbás György vezette a rajzsakkört. Monotípiát, linómetsetet csináltunk, megtanította a sokszorosító grafikát. Az írógépek és stencilek világában kétszínű klubmeghívót nyomtattunk. A rajzolható modelleket az utcáról csábítottuk fel húsz forintért. Akkor 1 forint 20 fillér volt a parizeres szendvics a büfében.

Fiatalon kezdted a filmezést. Ki adott inspirációt?

1975-ben bekapcsolódtam a Lackner László által vezetett amatőr filmes klubba, amit az egykori MMK-ban tartottak. Egy év múlva a Karrierista című, parafadugós animációm bejutott az országos döntőbe. Az Ifjúsági Házban működött a Stúdió Dokumentációs Központ, Zóka Gyula, id. Balaicz Zoltán, Szabó Imre mellett én is aktív dolgozója voltam. A mai digitális technikával már mindent lehet. Fényképezőgéppel készítem a mozgófilmeket. Négyszer jobb képminőséget produkál, mint amire szükség van. A mozi vetítősávnán hihetetlen élmény viszontlátni. Tervezek egy másfél órás filmet, Nagy Bernadett bábjaihoz lenne a forgatókönyv. Vele a közösségi oldalon találkoztam, feltűnt, hogy falubeli. Felkértem, hogy Varga Endre zenész barátomat formálja meg cserépből, aztán már az egész Happy Dixieland Bandet, majd a közönséget, így született a Koncert című film. Mindegyikhez külön zeneszerzőt kértem fel. A Láng című animációhoz Takács Ferenc, a zalaegerszegi Pálóczi zeneiskola ütőhangszeres tanára komponált zenét. A Tolvajét Babos Judit szerzte és Korb Attila hangszerelte, amit a dixi zenekar játszott fel. Ezzel az alkotással öt díjat nyertünk. Bánhegyi Bélával a Holdraszállításban és a Márton köpenyében dolgoztam együtt. A Kórushoz Orbán Hota Sándort kértem fel.

Említetted, Betti bábjai annyira rabul ejtettek, hogy felkérted, írjon hozzájuk mesét. Gavallér vagy, mert a kiállítás megnyitóján meglepted őt – karácsony helyett – az első példányokkal. Miért kalandoztál ebbe a világba?

Mindig szerettem a kedves, humoros történeteket, a gyermeki lelkületet. Emlékszel, téged is mindig nyaggattalak, írd már mesét. Bettivel közös könyvünk előtt Főző Laurát kértem fel, annyira megtetszettek a mandalaképei. Kávészás közben jött a mesekönyv ötlete, bár szabadkozott, hogy csak verseket ír. Néhány hét múlva hívott, hogy elkészült a felével, s már megtalálta a főszereplőt, Dávid Anita bábját. Így kelt életre a zalai kobold, Zöld Leopold. Hosszú folyamat volt, tizennyolc figurát kellett készíteni, volt műtermi fotó-

MÉSZÁROS T. LÁSZLÓ: Remény

zás, aztán eljutottunk a Csácsi Arborétumba. Izgalmas vállalkozás és kaland, a műhelytitkok külön történetet érnek. Laura kertjében kerestünk zöldborsót, a konyhajelentekhez a hévízi borfesztivál piacán kézműves nénivel fonattam kis kosarat, az erdésztől kérget kértünk a berendezéshez. A műteremben az enteriőrhez használt, leszáradt levelek helyett éjszaka, elemlámpával kerestem frisseket. Az elázott főszereplőt édesanyám öntözőkannával varázsolta vizesre. Egyébként szeretek felkarolni olyan embereket, akikben látok fantáziát. A társasjátékokhoz körmendi rajztanár, Iván Ivett lett a partner. Ő készítette a Vízimalom meséihez is az illusztrációkat. Az amatőr fotós, világot járt háziorvosnak, Bakler Ferencnek én szerveztem kiállításokat.

Még mindig nem beszéltünk a fényképezésről, mégiscsak fotóriporter vagy, ez a munkásságod gerince. Mikor jött ez a szerelem?

Amikor bevonultam katonának a határőrséghez, akkor kezdtem intenzíven fotózni. Egyik társamnak segítettem, együtt laboráltunk. Otthon összeállítottam egy színes fotólaborot. A Zalai Hírlaphoz már színes fényképekkel

kopogtattam be. Hári Sándor így fogadott: „Ne hozzon ide Ofotért-es képeket”! Először nem hitte, hogy én csináltam őket. Aztán mégiscsak látott bennem valamit, kezdőből végül szakképzett lettem. 1987-ben kaptam a MŰOSZ fotóriporteri szakmai oklevelet, tizenöt évig dolgoztam a megyei napilapnál. Büszke vagyok, hogy az első fotós Nívódíjat nekem adták a kollégák. 1988-ban volt az első önálló kiállításom. Ebben az időszakban készítettem a zsáner-, illetve szociofotókat, jártam a megyét Simson motorral. Szerettem meglesni a falusi embert a maga egyszerűségében és okosságában, tisztaságában. Együtt éreztem velük, hiszen jómagam falun cseperedtem fel.

Takács Kata segített a jubileumi installáció elkészítésében. Mondd csak, mekkora anyagból kellett válogatnotok?

Eredetileg márciusban lett volna a kiállítás, a vírus miatt őszre tolódott. Nem volt könnyű átnézni ekkora anyagot, mivel 3 milliónál több digitális felvételem van, a múzeum falára száz került. Láthatod, hogy ez mennyire átfogó. Köszönöm Németh Péter megbízott igazgatónak, Havasi Bálintnak és Major Katalin művészettörténésznek a lehetőséget és a segítséget. Közben más feladatok is megtaláltak. Ha jól számolom, jelenleg húsz projektem van folyamatban. Szerelmem Székelyföld, s székelyföldi ételek. Tavaly szeptemberben jelent meg a Szerelmem, Magyarország. És most egy teljesebb bővítésen dolgozom. Készülődik a Szülőföldem, Egervár képes album. Ezt nagyon régóta terveztem. Közben Kovács Viktória ötlete alapján a nagymamák süteményes receptes sorozatát készítjük, gyűjtjük az anyagot, „Mama sütije” a munkacím. A társasjátékokat sokan keresik, egyéni igények alapján. Legújabb ötletem Trianonnal kapcsolatos, a fotók készen vannak, 18 magyarországi és 12 elcsatolt területen lévő vár szerepel a játékban, s információk a képes kártyákon.

Mikor készítetted az első társast?

1985-ben sógorommal szerettünk volna kihozni egy százféle változatot tartalmazó tábla-játékot. A licence-et megvette az Országos Tankönyvkiadó. Hosszú történet, de önhibánkon kívül hat évig pereskedtünk. Amúgy két játékszabadalmunk van. Az egykori ofszetnyo-

MÉSZÁROS T. LÁSZLÓ: Bicikli

MÉSZÁROS T. LÁSZLÓ: Kovács

mást azóta felváltotta a digitális technika. Ez nagy segítség a fényképezés, a kiadványkészítés során, ugyanis én szabályozom a példányszámot és bármikor lehet utánnyomni.

Van egy újabb ötleted, a kiállításon egy karika-

MÉSZÁROS T. LÁSZLÓ: Utolsó fénysugár

túra gömbpanorámát látunk, bebújhatunk alá.

Ilyet még senki nem szerkesztett Magyarországon. Papp János barátomnak adtam feladatot. A cége készítette a millenniumi országzászlókat. A Zalai Hírlapos karikatúrákból rajzoltam panorámát, ezt később fényképekre lehet cserélni, tehát a szerkezetet másra, máskor is lehet használni.

Állandóan mozgásban vagy, a légifotózást sem hagyhattad ki. Nem féltél odafent?

Húsz-harminc éve nem volt drón, megszenvedtem ezekért életem kockáztatása árán. Mondhatni, berepültem egész Magyarországot. Máig értékes kordokumentációk. Kisrepülő, sárkányrepülő, egyedül helikoptert nem próbáltam. Felszálltam Sármellékről, Tökölről, Szegedről, Zalakarosról. A legnagyobb kör Zalaegerszeg-Szombathely-Győr-Tata-Balaton volt. És még a jó időt is meg kellett rendelni. Volt, amikor csöpögött a benzin a nyakamba, a pilóta csak annyit felelt, most ne gyűjtsak rá. Szintén meg kellett gondolni odafent, hogy hány tekercs filmet cseréljek. Az egyik cég egy kilométeres vasútépítő gépéről hat méter hosszú képet készítettem prospektus-

ba, s az irodaház falára. Ezt csak repülőről tudtam megoldani. Bárhol legyenek egyébként - földön, vízen, levegőben – az exponálásakor tudom, hogy mit hol fogok használni, közben videózom, így dokumentálok.

Tavalyelőtt felvettek a Magyar Alkotóművészek Nonprofit Kft-be, tavaly pedig a Magyar Fotóművészek Világszövetségébe. Milyen kötelességgel jár ez számodra?

Zalai Hírlapos koromban részt vettem néhány pályázaton, de most érkezett el az idő, hogy komolyabban foglalkozzam ezzel. Igaz, aktív szereplést kíván tőlem, de nem bánom, sőt. Tulajdonképpen ennek köszönhetem, hogy felmerült az életmű-kiállítás ötlete. A MANK-ba Kotnyek István kanizsai fotóművész ajánlott, aki máig példaképem. A másik Koltay Gábor Balázs Béla-díjas filmrendező volt. A világszövetségbe Zágón László, ugyancsak nagykanizsai fotóművész ajánlásával kerültem. Ezek a nagy nevek arra ösztönöznek, hogy folyamatosan pályázzak, több díjazott képem van. Amikor a téma és a kiírás enged, a régebbieket is versenyeztetem.

MÉSZÁROS T. LÁSZLÓ: Egervár Várkastély

Gyermekként édesapádtól sokat tanultál, ám édesanyád is ott volt mindig a háttérben, sőt. A kiállításodat ő nyitotta meg videón.

Igen, rá mindig számíthattam, pedig sokszor égetnivalóan rossz kölyök voltam. Egyszer megtréfáltam, mert meghamisítottam a lottó feladást igazoló szelvényét. Szegénykém, azt hitte négyesünk van, a faluban szétkürtölte a „jó hírt”. Alig mertem bevallani, én voltam. A fenekemen kettétört fakanalat a napokban dobta ki, eddig őrizte annak az esetnek az emlékét.

Hatvanéves múltál. Hogy bírod a munkát, ezt a tempót?

Nagyon jól, mindig izgága, mozgékony voltam. És lekopogom, nem vagyok beteges. Amíg csak tudok, megyek. Négy gyermek büszke édesapja vagyok, mindegyik különböző területen sikeres, s miután a negyedik is elmúlt 18 éves, az életem új irányt vesz, sok új ötlettel, alkotói szabadsággal és társsal. Az élet csupa kaland és humor. Csak észre kell venni.